

Handreiking

Omgaan met elkaar

cbs

De

houtstien

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Randvoorwaarden.....	4
Een veilig schoolklimaat	5
Mogelijke problemen die kunnen ontstaan	9
Ons beleid omtrent pesten.....	11
Stappenplan bij pesten en grensoverschrijdend gedrag	13
Betrokkenheid van ouders	15
Tot slot	16

Dit document is een uitwerking van het veiligheidsbeleidsplan van PCBO Fiersicht.

Inleiding

Voor een evenwichtige ontwikkeling van kinderen zijn rust, regelmaat en duidelijkheid van groot belang. Deze voorwaarden gelden niet alleen binnen het gezin, maar ook op school en in de directe leefomgeving van het kind. In de huidige maatschappij staan deze basisvoorwaarden steeds vaker onder druk. Individualisering neemt toe, de nadruk in het onderwijs ligt sterk op cognitieve prestaties en kennis veroudert sneller door technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd zijn onderwijs en samenleving onlosmakelijk met elkaar verbonden: veranderingen in de maatschappij hebben direct invloed op wat er in de school gebeurt.

CBS De Boustien ziet het daarom als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school om bewust aandacht te hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Onderzoek laat zien dat factoren als rust, stabiliteit en zelfvertrouwen bepalend zijn voor welbevinden, het aangaan van gezonde relaties en het succesvol functioneren op school en later in de samenleving. Wanneer kinderen zich veilig voelen, ontstaat ruimte om te leren en zich te ontwikkelen.

De school is een belangrijke ontmoetingsplaats waar kinderen, ouders en professionals dagelijks samenkomen. Een veilige en prettige schoolomgeving is een voorwaarde om tot leren te komen. Duidelijkheid over verwachtingen, afspraken en omgangsvormen speelt hierin een essentiële rol. Door helder te zijn over wat we van elkaar verwachten, werken we aan een klimaat waarin ieder kind zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt.

Binnen de school onderscheiden we drie nauw met elkaar verbonden geledingen:

- **Ouders**, die hun kinderen met vertrouwen aan de school toevertrouwen;
- **Leerlingen**, die zich binnen de groep ontwikkelen en leren samenleven;
- **Leerkrachten**, die vanuit professionaliteit en verantwoordelijkheid het onderwijs en de begeleiding vormgeven.

In de samenwerking tussen deze geledingen staat het welzijn van het kind centraal. Vanuit deze gezamenlijke basis werkt CBS De Boustien doelgericht aan sociale veiligheid, een positief schoolklimaat en een sterke sociaal-emotionele ontwikkeling van alle leerlingen.

Randvoorwaarden

Een veilig en positief schoolklimaat ontstaat niet vanzelf. Het vraagt om bewuste keuzes, gezamenlijke afspraken en een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders en school. Om kinderen optimaal te laten groeien in hun sociaal-emotionele ontwikkeling is het van belang dat zij zich gezien, gehoord en veilig voelen. Vanuit deze overtuiging werkt CBS De Boustien doelgericht aan duidelijke omgangsvormen, open communicatie en een positief opvoedingsklimaat. De onderstaande randvoorwaarden vormen een belangrijke basis voor sociale veiligheid en een prettig leer- en leefklimaat binnen onze school.

1. Duidelijke omgangsvormen en gezamenlijke verantwoordelijkheid

Het aanleren van goede omgangsvormen is een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders en school. Door samen afspraken te maken over gewenst gedrag en deze consequent na te leven, ontstaat duidelijkheid en voorspelbaarheid. Deze helderheid geeft kinderen houvast en helpt hen hun gedrag te reguleren en verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en de ander. Het uitgangspunt daarbij is dat in het gezin de basis wordt gelegd voor vertrouwen en veiligheid, waarop de school voortbouwt. School en ouders versterken elkaar hierin.

2. Een pedagogisch kader: de methode Kanjer

Op CBS De Boustien werken we met de methode Kanjer als preventief en pedagogisch kader voor sociaal-emotionele ontwikkeling en sociale veiligheid. De Kanjertraining heeft als doel het creëren van een democratische gemeenschap, waarin leerlingen:

- leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun gedrag;
- op een respectvolle manier omgaan met elkaar (en onderlinge verschillen);
- conflicten zonder geweld oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen naar elkaar;
- ervaren dat zij ertoe doen binnen de groep en de school.

De kern van de Kanjertraining bestaat uit structurele lessen voor alle groepen in de basisschool, gericht op sociale vaardigheden, zelfreflectie en conflictoplossing. Daarnaast draagt de methode bij aan een cultuur waarin leerlingen, leerkrachten en ouders zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor het groeps- en schoolklimaat.

3. Open en tijdige communicatie

Een open communicatie tussen ouders en leerkrachten is een essentiële bouwsteen. Door laagdrempelig contact en het tijdig delen van zorgen, signalen en successen kunnen problemen in een vroeg stadium worden herkend en aangepakt. Transparante communicatie versterkt het onderlinge vertrouwen en draagt bij aan een gezamenlijke pedagogische aanpak.

4. Een positief opvoedings- en leerklimaat

Een veilig schoolklimaat vraagt om een positieve benadering van kinderen. Ouders en leerkrachten realiseren zich dat het geven van complimenten, het benoemen en stimuleren van gewenst gedrag en het bieden van ruimte om fouten te herstellen belangrijke voorwaarden zijn voor het onderhouden van een positief opvoedingsklimaat. In zo'n klimaat voelen kinderen zich gezien en gewaardeerd, wat bijdraagt aan hun zelfvertrouwen en welbevinden.

5. Herkenbaarheid en consistentie

Veel ouders hebben behoefte aan herkenbare en eenduidige omgangsvormen vanuit de school. Door schoolbreed dezelfde normen, waarden en afspraken te hanteren, ontstaat rust en duidelijkheid voor kinderen en ouders. Deze consistentie versterkt het gevoel van veiligheid en draagt bij aan een stabiel pedagogisch klimaat binnen de school.

Een veilig schoolklimaat

Op CBS De Boustien zien wij de klas en de school als een leefgemeenschap. Wij streven ernaar dat alle leerlingen zich veilig voelen en ervaren dat zij erbij horen. Leerlingen mogen weten en voelen dat hun aanwezigheid ertoe doet en dat zij een wezenlijke bijdrage leveren aan de groep en de school als geheel. Dit gevoel van verbondenheid vormt een belangrijke basis voor sociale veiligheid en welbevinden. Wij stimuleren dit door leerlingen veel met elkaar te laten samenwerken in wisselende samenstellingen, onder andere door het gebruik van coöperatieve werkvormen. Daarnaast maken leerlingen samen met de leerkracht afspraken over omgangsvormen, denken zij mee over taken in de klas en verdelen zij deze gezamenlijk. Ook verzorgen klassen regelmatig presentaties of activiteiten voor andere groepen, waardoor het gevoel van samen verantwoordelijk zijn voor de school wordt versterkt.

Investeren in de relatie met leerlingen

Een goede relatie tussen leerling en leerkracht is een essentiële voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. Wij vinden het daarom belangrijk dat leerkrachten bewust investeren in het leren kennen van hun leerlingen en in het opbouwen van een positieve relatie. Ieder kind moet voelen dat het gezien wordt en dat zijn of haar aanwezigheid ertoe doet.

Een belangrijk speerpunt hierin is het structureel voeren van leerlinggesprekken, minimaal tweemaal per jaar. In deze gesprekken staat de brede ontwikkeling van het kind centraal. De leerkracht gebruikt hierbij informatie uit observaties, Cito-toetsen en de KanVAS-vragenlijsten (leerlingvragenlijst en sociale veiligheidslijst). Deze gesprekken dragen bij aan eigenaarschap, zelfreflectie en wederzijds vertrouwen.

Gouden weken

Aan het begin van ieder schooljaar besteden we in alle groepen extra aandacht aan de vorming van een positieve en veilige groep. Tijdens deze zogenoemde gouden weken werken we met de lessen uit blok 1 van de methode Kanjer, waarin vertrouwen, respect en groepsvorming centraal staan. Deze aanpak beperkt zich niet tot de klas, maar geldt voor de school als geheel. Het is van groot belang dat leerlingen zich niet alleen verbonden voelen met hun eigen groep, maar ook met de school als gemeenschap. Die gemeenschap bestaat uit alle leerlingen, leerkrachten en ouders samen.

Leerlingen als mede-verantwoordelijken

Wanneer de klas en de school als gemeenschap worden ervaren, voelen leerlingen zich meer betrokken en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt. Op De Boustien krijgen leerlingen daarom een stem en leren zij deze stem op een verantwoorde manier te gebruiken. Niet om uitsluitend op te komen voor het eigen belang, maar om bij te dragen aan het algemeen belang van de groep en de school.

Leerlingen worden actief betrokken bij besluitvorming over zaken die hen aangaan, onder andere via de leerlingenraad. Daarnaast werken we met leerlingmediatoren en stimuleren we dat oudere leerlingen jongere leerlingen ondersteunen bij activiteiten. In het kader van sociale veiligheid en pestpreventie leren we leerlingen dat zij kunnen en moeten opkomen voor anderen en dat zij een actieve rol kunnen spelen als 'verdediger'.

Opstokers: aandacht voor wat goed gaat

Wij streven naar een positief sociaal klimaat waarin respect, samenwerking en veiligheid centraal staan. Een krachtig en bewust ingezet middel binnen de Kanjertraining is het geven van opstokers (complimenten). Kinderen – en volwassenen – hebben de neiging om vooral negatief gedrag te benoemen, terwijl positief gedrag vaak als vanzelfsprekend wordt beschouwd.

Door bewust positief gedrag te benoemen en waardering uit te spreken, ontstaat een cultuur waarin de nadruk ligt op wat goed gaat. Dit draagt bij aan een klimaat waarin leerlingen zich gezien en gewaardeerd voelen en waarin zij ervaren dat zij ertoe doen.

Duidelijke en gedragen bouwstenen binnen de school

Pesten en sociale onveiligheid komen vaker voor in een omgeving waarin weinig structuur is en waarin de sociale norm onvoldoende duidelijk is. Duidelijke regels en afspraken zijn daarom van groot belang. Op CBS De Boustien werken we met vier bouwstenen: een set basisregels die voortkomt uit onze pedagogische waarden en die als leidraad geldt voor het gedrag dat we graag willen zien binnen de school. Deze bouwstenen zien er als volgt uit:

1. We luisteren naar alle juffen en meesters.
2. We zijn aardig voor iedereen.
3. We gaan zuinig om met materialen.
4. We lopen rustig in de school.

Op deze wijze willen we met elkaar zorgen dat school een fijne plek is en blijft voor iedereen; leerlingen en leerkrachten.

Met het opstellen van deze bouwstenen zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde bouwsteen hoort, moet vrijwel altijd worden aangeleerd. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas. Het handhaven van regels vraagt ook iets aan gedrag van de leerkracht (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de bouwstenen;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de bouwstenen houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de bouwstenen houden.
- regelmatig terugkomen op een of meerdere bouwstenen waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de bouwstenen. Het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Overtreden van de bouwstenen

Het kan helaas voorkomen dat leerlingen de afgesproken bouwstenen overtreden. Wanneer een eerste lichte waarschuwing onvoldoende effect heeft, maken wij gebruik van een kaartensysteem. Dit systeem helpt om gedrag duidelijk te begrenzen, terwijl we tegelijk blijven investeren in de relatie met de leerling en diens ontwikkeling.

Het kaartensysteem

- *Gele kaart*
Een leerling ontvangt een gele kaart wanneer storend gedrag blijft aanhouden na een eerste waarschuwing en wanneer de leerling zich niet aan de bouwstenen houdt. De gele kaart geldt als een duidelijke en concrete grensstelling.
- *Rode kaart*
De rode kaart wordt ingezet bij ernstiger overtredingen, zoals vloeken en schelden.
- *Donkerrode kaart*
De donkerrode kaart wordt gebruikt wanneer sprake is van fysieke agressie richting medeleerlingen of leerkrachten.

Het inzetten van kaarten gebeurt altijd vanuit het professionele oordeel van de leerkracht en met aandacht voor de context en de leerling. Bij het corrigeren van gedrag handelen wij vanuit drie kernprincipes:

- *Relatie*
De leerling wordt individueel aangesproken, op een manier die de relatie behoudt. We maken duidelijk dat het gaat om het gedrag en niet om de persoon. De leerling krijgt de ruimte om de fout te herstellen. *“Ik vind je een fijne leerling, maar dit gedrag is niet oké.”*
- *Autonomie*
De leerling wordt actief betrokken bij het oplossen van het probleem. Hij of zij denkt mee over een passende oplossing en over een plan om herhaling te voorkomen. *“Wat denk jij dat een goede manier is om dit op te lossen?”*
- *Competentie*
We gaan ervan uit dat de leerling in staat is om verantwoordelijkheid te nemen en het afgesproken plan uit te voeren. Wanneer dit lukt, spreken we onze waardering uit. *“Ik weet dat jij dit kunt. Fijn dat je het zo hebt aangepakt.”*

Bovenstaande aspecten komen terug in ons ‘nadenkformulier’ wat door leerlingen, waar nodig samen met de leerkracht, wordt ingevuld wanneer er sprake is geweest van een rode of donkerrode kaart. Dit formulier helpt hen na te denken over hun eigen gedrag en daar verantwoordelijkheid voor te nemen. Door op deze manier te werken, combineren we duidelijke grenzen met pedagogische ondersteuning. Zo dragen correcties bij aan gedragsontwikkeling, eigenaarschap en herstel van vertrouwen.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan afspraken en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende ‘leiding’ is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken en gebeurtenissen:

- op het schoolplein bij het in- en uitgaan van de school;
- op het schoolplein tijdens pauzes;
- rondom de trappen in school bij binnenkomst, in pauzes en bij het naar huis gaan;
- tijdens het naar de gymzaal lopen;
- bij feesten en voorstellingen in de centrale hal;
- bij de toiletten;
- bij de fietsenstalling;
- in de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht. Dit is terug te zien in de eerdergenoemde bouwstenen.

De veiligheidsmonitor

We gaan structureel na of de doelen van de methode Kanjer wel gehaald worden, met behulp van de evaluaties die de Kanjer beschikbaar stelt. Daarnaast nemen we ook jaarlijks de wettelijk verplichte veiligheidsmonitor af, een instrument dat inzicht geeft in de beleving van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de feitelijke aantasting van de sociale veiligheid en het welbevinden van de leerlingen. Wij gebruiken daarvoor de veiligheidspeiling vanuit Vensters PO in groep 6 tot en met 8.

Samen verantwoordelijk

Op onze school zijn de alle medewerkers gezamenlijk verantwoordelijk voor de borging van de sociale veiligheid. Daarnaast is er binnen onze school een antipestcoördinator en een vertrouwenspersoon aanwezig.

Mogelijke problemen die kunnen ontstaan

Een ruzie, een misverstand, een kleine misrekening, een vergissing, een plagerijtje, ze komen met regelmaat voor op elke school, dus ook op CBS De Boustien. Toch doen we er alles aan om dit zoveel mogelijk te voorkomen, maar dit lukt niet altijd. In veel gevallen kunnen de kinderen zelf het probleem oplossen. In andere gevallen is de assistentie van de leerkracht gewenst dan wel nodig. Met een gesprekje of een waarschuwing worden in de regel de meeste problemen al snel opgelost.

Het kan echter voorkomen dat een probleem hardnekkiger of ernstiger is waarbij er geen of in mindere mate sprake is van pestgedrag. Dan is meer gerichte aandacht noodzakelijk. Het is daarom gewenst, dat voor alle partijen inzichtelijk is wat onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan en welke stappen worden genomen om tot gedragsverbetering te komen.

In het algemeen zien wij het volgende gedrag als grensoverschrijdend:

- fysiek geweld;
- brutaal gedrag;
- niet houden aan de groepsafspraken / bouwstenen;
- weigeren de opdracht van de leerkracht op te volgen;
- moedwillig vernielen of stelen van spullen;
- pesten, uitschelden en discrimineren;
- incidenten buiten schooltijd die doorspelen op school;
- wangedrag tijdens bijvoorbeeld excursies;
- het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd;
- het onacceptabel gebruiken van digitale middelen;
- seksuele intimidatie.

Wanneer onze preventieve aanpak onvoldoende effect heeft en er sprake is van ernstig en herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag, volgen we het 'stappenplan bij pesten en grensoverschrijdend gedrag'. Dit doen we met het doel het pestgedrag te stoppen, de veiligheid te herstellen en te werken aan gedragsverandering, in samenwerking met leerlingen, ouders en school. Het stappenplan staat verderop in dit document beschreven.

Fysiek geweld

Het is van groot belang dat ieder kind zich op school en op het schoolplein veilig voelt. Slaan, schoppen of vechten tijdens schooltijd of pauzes is ontoelaatbaar. Wanneer een leerling zich hieraan schuldig maakt, kan deze (tijdelijk) worden uitgesloten van de pauze. Afhankelijk van de ernst van het gedrag kan dit gelden voor één of meerdere pauzes.

Leidt deze maatregel niet tot gedragsverbetering, dan wordt in overleg met ouders gezocht naar passende vervolgstappen. Het aanbieden van excuses aan betrokkenen maakt hier altijd onderdeel van uit.

Brutaal of respectloos gedrag

Onder brutaal gedrag verstaan wij onbeleefd, onbeschoft, onredelijk of respectloos gedrag ten opzichte van anderen, zowel leerlingen als volwassenen.

Niet naleven van groeps- en schoolafspraken

Binnen de klas worden groepsafspraken gemaakt. Daarnaast hanteert de school vastgestelde school- en pleinregels. Van leerlingen wordt verwacht dat zij zich aan deze afspraken en regels houden om een veilig en prettig schoolklimaat te waarborgen.

Weigeren opdrachten van de leerkracht

Het is niet acceptabel dat een leerling weigert deel te nemen aan lessen of opdrachten van de leerkracht niet uitvoert. Dit gedrag wordt besproken met de leerling en, indien nodig, met ouders.

Moedwillige vernieling of diefstal

Het opzettelijk vernielen of stelen van eigendommen van school, personeel of medeleerlingen is onacceptabel. Schade aan eigendommen van andere leerlingen wordt door ouders onderling geregeld. Schade aan schooleigendommen wordt vergoed door de ouders/verzorgers van de betreffende leerling.

Pesten, uitschelden en discrimineren

Signalen van pesten kunnen onder andere zijn: buitensluiten, isoleren, insluiten, opwachten, slaan of schoppen, achtervolgen, het gebruik van bijnamen, kleinerende of zogenaamd grappige opmerkingen, jennen, afpakken van spullen, opmerkingen over uiterlijk of kleding, obscene gebaren, iemand structureel de schuld geven of online pesten. Bij pestgedrag volgen wij het vastgestelde stappenplan zoals beschreven in ons beleid omtrent pesten, welke verderop in dit document beschreven staat.

Incidenten buiten schooltijd

Incidenten die buiten schooltijd plaatsvinden, maar doorwerken in het functioneren van leerlingen op school, dienen bij de school bekend te worden gemaakt zodat passend kan worden gehandeld.

Wangedrag tijdens excursies en uitstapjes

Bij wangedrag tijdens excursies of uitstapjes wordt de leerling direct aangesproken. Indien het gedrag aanhoudt, kan in overleg met directie en ouders worden besloten dat de leerling een volgend uitje niet meedoet of dat een ouder als begeleider meegaat.

Zonder toestemming verlaten van het schoolterrein

Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein kan gevaarlijke situaties opleveren. In dit geval wordt direct telefonisch contact opgenomen met ouders en wordt verwacht dat de leerling zo spoedig mogelijk terugkeert naar school. Vervolgens vindt er een gesprek plaats met ouders over de ontstane situatie.

Onacceptabel gebruik van digitale middelen

Leerlingen gaan zorgvuldig om met digitale middelen zoals computers en het digibord. Respectloos of kwetsend gedrag via internet of sociale media is onacceptabel. Mobiele telefoons, smartwatches en vergelijkbare middelen zijn in principe niet toegestaan op CBS De Boustien. Uitzonderingen, bijvoorbeeld bij medische noodzaak, worden door de directeur toegestaan en vastgelegd in een contract dat door ouders en school wordt ondertekend.

Seksuele intimidatie

Seksueel getinte opmerkingen, storend gedrag in of bij kleedkamers en ongewenst lichamelijk contact worden niet getolereerd. Bij dergelijke incidenten biedt de leerling in ieder geval excuses aan aan de betrokkenen en worden passende vervolgstappen genomen.

Ons beleid omtrent pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen *pesten* en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een conflict. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontgaat een conflict in een ruzie, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een ‘inclusief’ groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een relatief nieuwe vorm van pesten. De basis van de aanpak is echter dezelfde als bij ‘klassiek’ pesten: wat in het echte leven niet mag, is online ook niet toegestaan. Online communicatie verloopt anders dan face-to-face contact en brengt specifieke risico's met zich mee. Kinderen zijn zich hier, zeker in de basisschoolleeftijd, nog niet altijd voldoende van bewust. Daarom vinden wij het belangrijk dat leerlingen leren om op een verantwoorde manier met digitale middelen en sociale media om te gaan. We zien dit als onderdeel van onze taak om leerlingen op te voeden tot digitale burgers.

Binnen de school zijn duidelijke afspraken gemaakt over online gedrag en digitaal pesten. Vanaf het moment dat mobiele telefoons en sociale media een rol gaan spelen binnen een groep, gaat de groepsleerkracht hierover met de leerlingen in gesprek. Daarbij stellen we direct een duidelijke norm: “Zo gaan wij hier op school om met sociale media.”

Situaties die zich voordoen, gebruiken we waar mogelijk als *teachable moments*: momenten om samen te reflecteren en afspraken te maken over bijvoorbeeld groepsapps en online communicatie.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. Leerlingen worden gestimuleerd om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen wij de tijd om hierover in gesprek te gaan met de betrokken leerling(en). Afhankelijk van de situatie en onze professionele inschatting, kan het onderwerp – uitsluitend met instemming van de betrokken leerling (en eventueel diens ouders) – in de groep bespreekbaar worden gemaakt.

In het kader van de methode Kanjer besteden wij vanaf groep 5 structureel aandacht aan online communiceren en gedrag op sociale media. Daarnaast beschikt de school over een protocol Veilig Internetgebruik, waarin afspraken en procedures rondom digitaal gedrag zijn vastgelegd.

Ingrijpen bij pesten

Hoeveel aandacht er ook wordt besteed aan preventie, pesten kan helaas nooit volledig worden uitgesloten. Wanneer zich toch pestincidenten voordoen, is het allereerst van belang om te onderzoeken of de preventieve aanpak voldoende wordt uitgevoerd. Daarbij kijken we onder andere of de bouwstenen consequent worden nageleefd en of het programma van de methode Kanjer (nog) zorgvuldig en structureel wordt ingezet.

In de eerste fase betrekken wij andere leerlingen actief bij het oplossen van de situatie. Met name leerlingen met een sterke positie in de groep kunnen een belangrijke rol vervullen als *verdedigers*. Door hen bewust in te zetten, versterken we de sociale norm in de groep en vergroten we de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een veilig klimaat.

Wanneer deze aanpak onvoldoende effect heeft en het pestgedrag aanhoudt, volgen we het stappenplan bij pesten en grensoverschrijdend gedrag. Dit doen we met het doel het pestgedrag te stoppen, de veiligheid te herstellen en te werken aan gedragsverandering, in samenwerking met leerlingen, ouders en school.

Stappenplan bij pesten en grensoverschrijdend gedrag

Op het moment dat een leerling, ouder of personeelslid melding maakt van grensoverschrijdend en/of pestgedrag, worden de onderstaande stappen doorlopen. Deze stappen zijn erop gericht om het ongewenste gedrag zo snel mogelijk te stoppen, de veiligheid te herstellen en te werken aan een positieve en duurzame gedragsverandering bij de leerling.

Met behulp van dit stappenplan willen wij voor ouders duidelijk maken wat zij van de school mogen verwachten en wat de school van ouders verwacht. Door wederzijds begrip voor elkaars positie ontstaat er een gezamenlijke aanpak, wat het voor het kind gemakkelijker maakt om het gedrag te verbeteren. Het is in ieders belang om een mogelijke negatieve gedragsspiraal zo vroeg mogelijk te doorbreken en om te buigen naar gedrag dat weer getuigt van respect voor zichzelf en voor anderen.

Vooraf geldt: iedere melding van pestgedrag wordt altijd serieus genomen en zorgvuldig geverifieerd.

Stap 1

- De leerkracht gaat met betrokken leerling(en) in gesprek. De aanleiding tot het gesprek en de gemaakte afspraken worden vastgelegd in ons leerlingadministratiesysteem ParnasSys.
- De leerkracht maakt een inschatting of ouders geïnformeerd moeten worden of niet.
- Indien er sprake is van een positieve gedragsverandering, eindigt het stappenplan. Zo niet, volgt stap 2.

Stap 2

- Bij aanhoudend grensoverschrijdend gedrag wordt altijd het nadenkformulier ingevuld. Waar nodig ondersteunt de leerkracht hierbij.
- Aan de hand van het nadenkformulier wordt een gesprek gevoerd tussen de leerkracht en de leerling.
- De aanleiding tot het gesprek, de gemaakte afspraken en het nadenkformulier worden vastgelegd in ParnasSys.
- Ouders worden geïnformeerd.
- De leerkracht doet een melding aan de kwaliteitsmedewerker en directeur.
- De leerkracht stelt het schoolteam op de hoogte van het incident, i.v.m. gezamenlijk toezicht.
- Indien er sprake is van een positieve gedragsverandering, eindigt het stappenplan. Zo niet, wordt stap 2 nog eenmaal opnieuw doorlopen. Bij twee nadenkformulieren binnen een maand, volgt automatisch stap 3.

Stap 3

- Ouders worden door de leerkracht uitgenodigd voor een gesprek over het aanhoudende grensoverschrijdende gedrag van het kind. Het kind is ook aanwezig bij het gesprek.
- De leerkracht kan de kwaliteitsmedewerker of een collega ook uitnodigen aan te sluiten bij het gesprek.
- Het kind kan ook later aansluiten bij het gesprek, zodat ouders en leerkracht in beginsel vrijuit kunnen spreken. Het kind kan deelnemen aan het gesprek als leerkracht en ouders gezamenlijk in staat zijn het gedrag van het kind af te keuren. Indien dat niet lukt, volgt stap 4.

- De nadenkformulieren worden nadrukkelijk op inhoud besproken. Ouders, leerkracht en leerling bespreken welke acties nodig zijn om het grensoverschrijdende gedrag te stoppen.
- De gemaakte afspraken worden vastgelegd in ParnasSys.
- De afgesproken acties worden uitgevoerd.
- Na een periode van 10 schooldagen, is er opnieuw contact met ouders. Indien gezamenlijk kan worden gesteld dat er sprake is van een positieve gedragsverandering, eindigt het stappenplan. Zo niet, volgt stap 4.

Stap 4

- Ouders en leerkrachten worden door de directeur en kwaliteitsmedewerker uitgenodigd voor een gesprek. Het leerlingdossier zal worden besproken waaruit blijkt dat een positieve gedragsverandering voor langere tijd is uitgebleven.
- Een externe deskundige wordt ingeschakeld. Dit kan de schoolarts zijn, schoolmaatschappelijk werker of vanuit een extern bureau (Centraal Nederland bv.) De deskundige stelt in samenspraak met ouders en kwaliteitsmedewerker een interventie voor. Dit kan ontstaan na gerichte klassenbezoeken of andere vormen van observatie.
- Er wordt een handelingsplan (HP) gedrag ontwikkeld, waarin de gedragingen vanuit het dossier en de gewenste gedragingen worden vastgelegd.
- Het HP en gespreksverslag (opgemaakt door de leerkracht) worden vastgelegd in ParnasSys.
- Rond de einddatum van het handelingsplan wordt een evaluatie gepland met minimaal de ouders, kwaliteitsmedewerker en de leerkracht. Indien kan worden gesteld dat er sprake is van een positieve gedragsverandering, eindigt het stappenplan. Indien dit niet zo is, of dat ouders en school niet tot een overeenstemming kunnen komen van het HP gedrag, volgt stap 5.

Stap 5

- Wanneer bovenstaande stappen niet het beoogde effect hebben gehad, legt de directeur een ordemaatregel op. Dit betreft een schorsing van maximaal één week. Dit wordt ouders mondeling of telefonisch medegedeeld door de directeur. Ouders ontvangen het besluit ook op schrift.
- Na de schorsing volgt een gesprek tussen ouders, directeur, kwaliteitsmedewerker en de leerkracht. Er wordt onderzocht of de leerling na de schorsing kan terugkeren naar school. Indien dit kan, wordt stap 4 opnieuw doorlopen. Indien dit niet kan na oordeel van de directeur, volgt stap 6.

Stap 6

- De directeur stelt aan de directeur-bestuurder voor, de leerling van de school te verwijderen.
- De directeur-bestuurder neemt hierover pas een besluit, nadat de school en ouders zijn gehoord.

Grensoverschrijdend gedrag van een groep

- Indien hele groep bij bepaald gedrag betrokken is, volgt een groepsgesprek
- Er volgt een extra investering op de groepsdynamiek. m.b.v. de methode Kanjer en materialen omtrent sociale competenties.
- De leerkracht ontleedt, al dan niet met de kwaliteitsmedewerker of een deskundige, het groepsgedrag zodat individueel grensoverschrijdend gedrag opgelost kan worden met behulp van het stappenplan.

Betrokkenheid van ouders

Als school willen wij graag samen met ouders optrekken als het gaat om sociale veiligheid en een positief schoolklimaat. Wanneer zich incidenten voordoen, zoeken wij zo snel mogelijk contact met ouders om gezamenlijk te bespreken hoe hiermee wordt omgegaan en welke stappen worden gezet. Ook in bredere zin betrekken wij ouders actief bij het veiligheidsbeleid. Wij informeren hen over wat de school doet om ongewenst gedrag, zoals pesten, te voorkomen en aan te pakken. Daarnaast maken wij duidelijk bij wie ouders terecht kunnen met vragen, zorgen of signalen. Op deze manier zorgen we voor transparantie en duidelijke communicatielijnen. Wij nemen ouders hierin serieus en zien hen als belangrijke partners in het creëren en behouden van een veilige leer- en leefomgeving voor alle kinderen.

Met elkaar streven we naar een veilige leer- en werkomgeving voor personeel, leerlingen en ouders. Een open, respectvolle en constructieve communicatie tussen school en ouders is daarbij van groot belang. Van alle betrokkenen – personeel, ouders en leerlingen – wordt verwacht dat zij zich correct en respectvol tegenover elkaar gedragen.

Wanneer ouders vragen of zorgen hebben over het onderwijs of de begeleiding van hun kind, kunnen zij in eerste instantie terecht bij de groepsleerkracht. Indien dit overleg voor ouders onvoldoende tot een oplossing leidt, kunnen zij zich wenden tot de directie. Op deze manier zorgen we voor duidelijke en zorgvuldige communicatielijnen.

In beginsel gaan wij ervan uit dat het ontstaan van een probleem een incident betreft. Vanuit een positieve en oplossingsgerichte houding van alle betrokkenen kunnen problemen meestal goed worden besproken en opgelost. Van ouders wordt verwacht dat zij, ook in emotioneel beladen situaties, hun emoties beheersen en het gesprek op een respectvolle manier voeren. Net als bij leerlingen en personeel wordt grensoverschrijdend gedrag van ouders niet getolereerd.

Maatregelen

Wanneer sprake is van grensoverschrijdend gedrag door ouders, vindt er altijd een gesprek plaats tussen de school en de betrokken ouder(s). Indien tijdens dit gesprek wordt vastgesteld dat de grens van wat binnen CBS De Boustien acceptabel is, is overschreden, volgt een officiële waarschuwing. Deze waarschuwing wordt gegeven tijdens een gesprek tussen de directeur en de ouder(s) en wordt zowel mondeling als schriftelijk vastgelegd en gecommuniceerd.

Wanneer het grensoverschrijdende gedrag tevens een overtreding van wettelijke regels betreft, doet de school aangifte bij de politie.

Bij herhaling van grensoverschrijdend gedrag kan de directeur-bestuurder één of meerdere van de volgende sancties opleggen:

- het (tijdelijk) ontzeggen van de toegang tot de school en/of het schoolplein;
- het verzoek aan ouders om voor hun kind een andere school te zoeken.

De school draagt in alle gevallen zorg voor een zorgvuldige registratie van het voorval, de gevoerde gesprekken en de genomen maatregelen.

Tot slot

Het laatste dat wij als school willen voor ouders en kinderen, is dat we bovenstaand stappenplan nodig hebben en wellicht moeten overgaan tot eventuele schorsing. Soms is het echter onoverkomelijk. Daarbij is het belangrijk dat ouders, leerlingen en leerkrachten zich realiseren dat het geven van complimenten en het stimuleren van gewenst gedrag de meest effectieve manier is om te bouwen aan een positief opvoedingsklimaat. Essentieel hierin is het voorbeeldgedrag van volwassenen, zowel op school als thuis.

Voor een gezonde ontwikkeling is het van groot belang dat alle betrokkenen elkaar de ruimte geven om fouten te maken én te herstellen. Gedragsontwikkeling verloopt niet lineair, maar gaat met vallen en opstaan. Wanneer dit proces is ingebed in duidelijke afspraken, wordt grensoverschrijdend gedrag niet genegeerd, maar wel benoemd. Juist dat benoemen vormt de eerste en belangrijkste stap richting inzicht, herstel en verandering.

Er is voor ons geen mooier resultaat denkbaar dan een kind dat, gesteund door ouders en school, bereid is te werken aan zijn of haar gedrag en daarmee groeit naar een evenwichtige ontwikkeling, met respect voor zichzelf en voor anderen.